

İŞÇİLERİN DAVRANIŞLARI NASIL BİÇİMLENİR?

Aydınlık Gazetesi, 18 Eylül 2018

Yıldırım Koç

İşçinin kişiliğini, hayatını kazanma biçimi etkiler. Köyün yüzyıllar boyunca kendi içine kapalı yapısı ve tarımda teknolojik gerilik, köylüyü hayatta kalabilmek için dayanışmaya zorlamış, imce geleneğini yaratmıştı. Köy dışı açılınca ve tarım teknolojisi gelişip dayanışma zorunluluğu kalkınca, köylü bireycileşti.

Günümüzün sıradan işçisi de kapitalizmin ürünüdür; kaçınılmaz olarak çıkarıcıdır, bireycidir, bencildir. Sermayedar sınıf, bu özellikleri daha da pekiştirecek televizyon programları, internet siteleri ve benzeri araçları bilinçli ve sistemli bir biçimde kullanır.

“SIRADIŞI İŞÇİLER” DE VARDIR

İçinde yaşanan düzeni kabullenmiş “sıradan işçi”nin yanı sıra, düzene karşı çıkan “sıradışı işçi”ler ve “sıradışı insan”lar vardır.

Bu insanlar, ülke ve dünya ekonomisinin, toplumsal yapıların ve siyasal sistemlerin işleyişini kavramaya çalışırlar; ilişkilerdeki olumsuzlukları gidermeyi amaçlayan programlar peşinde koşarlar; bu programları hayata geçirmeyi amaçlayan örgütlenmelere giderler ve kendilerinden özveride bulunarak mücadele ederler.

İçinde yaşanan düzen, ülkenin ve dünyanın koşulları “sıradan işçi”yi memnun edebiliyorsa, düzen dışı veya karşıtı görüş, örgütlenme ve mücadeleler, “sıradan işçi” açısından çekici değildir; hatta tehlikelidir. “Sıradan işçi” hayatından memnun olduğu sürece, düzenin savunucusudur.

SIRADAN İŞÇİYİ HAYAT DEĞİŞTİRİR

Ancak hayat bu sıradan işçileri işverene karşı mücadeleye zorladığında, yaşayabilmek için işçilik (sınıf) kimliğine sarılmaktan ve mücadeleden başka çare kalmadığında, sıradan işçi değişmeye başlar. Diğer risksiz ve bedelsiz çözüm yolları işe yaramayıp tükendikçe, sınıfa ihtiyaç duyuldukça sınıf bilinci gelişir. Kapitalizmin ürünü bencil ve bireyci işçi (özellikle ekonomik kriz dönemlerinde başka aidiyet ve kimlikleri işe yaramadığından) yaşayabilmek için zorunlu olarak katıldığı mücadele içinde bencilikten ve bireycilikten uzaklaşır.

KAPİTALİZM HAYAT STANDARDINI YÜKSELTEBİLİR

İşçi, kapitalist düzende de belirli dönemlerde hayatından memnun olabilir. Kritik soru, mevcut düzenin “sıradan işçi”yi memnun edip etmemesidir.

Kapitalist sistem, tarihsel gelişim sürecinde üretici güçleri geliştirdi; emek üretkenliğini artırdı; insanların yaşam standartlarında ve toplumsal/siyasal ilişkilerinde önemli ilerlemeler sağladı.

Emperyalist sömürü ve baskı altındaki ülkelerde bile, çeşitli koşullara bağlı olarak, insanların yaşam standartları yükseltilir.

1950’li yıllarda Türkiye’nin çeşitli bölgelerinde ABD üsleri kuruldu. “Sıradışı” insanlar, bu üslerin Türkiye’nin ve halkın güvenliği açısından yarattığı sakıncaları anlatmaya çalıştılar. Somut bir tehdit yaşanmadığı için başarılı olamadılar. Tam tersine “sıradan” insanlar bu kentlerde Amerikalıların bulunmasından çok memnundu. Bu sayede evlerini yüksek kiralarla Amerikalılara kiraladılar. Amerikan askerlerinin üslerdeki gümrüksüz mağazalardan alıp el altından yöre halkına pazarladığı çekici mallar da insanların hoşuna gidiyordu. Günümüzde bile üslerin faaliyette olduğu dönemi memnuniyetle anımsayan insanlar vardır.

KAPİTALİZM KRİZLER VE SAVAŞLARA YOL AÇAR

Ancak kapitalist ekonominin işleyişi istikrarlı değildir. Kapitalizmin küresel krizleri, ekonomilerin çevrimsel hareketinin durgunluk ve kriz evreleri, kapitalizmin mantığıyla da çelişebilen irrasyonel uygulamalar veya bazı ülkelerin diğer ülkeleri sömürmesi nedeniyle, “sıradan işçi” elindekini yitirebilir. Ayrıca, kapitalizm tüketimi teşvik eder ve tüketim kalıplarını sürekli olarak genişletir.

Bu gelişmeler, sıradan işçilerin tavrını değiştirir. Günümüzde böyle bir süreç yaşıyoruz.